

A FID SZEREPE A NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉSBEN*

Keenan, Stella

a Nemzetközi Dokumentációs Szövetség (FID) főtitkára

A nemzetközi jelzőnek alapvető jelentősége van a Nemzetközi Dokumentációs Szövetség (Fédération Internationale de Documentation, FID) nevében, mégpedig már attól az időponttól kezdve, amikor Paul Otlet és Henri La Fontaine 90 évvel ezelőtt megalapította a FID elődjét, a Nemzetközi Bibliográfiai Intézetet (Institut International de Bibliographie, IIB). Az intézet célja a publikációk világméretű bibliográfiájának megteremtése és egy "nemzetközi kormányközi bibliográfiai szervezet" kialakítása volt – ahogy ezt az alapítók megfogalmazták. Bár a világbibliográfia megteremtése kivihetetlennek bizonyult, Otlet és La Fontaine egy olyan osztályozási rendszer hiányát érezték, amelyik alkalmas a világ irodalmi termésének számbavételére és osztályozására.

Ez a szükséglet vezetett az *Egyetemes Tízdes Osztályozás* (ETO) kifejlesztéséhez. Az ETO ma már világszerte széles körben használt osztályozási rendszer, amelynek nevében az "egyetemes" jelző arra mutat, hogy a rendszerrel bármely tárgykör osztályozható bárhol a világon.

Az ETO karbantartásáról és fejlesztéséről a FID titkárságán, Hágában működő osztályozási iroda gondoskodik; ebben számos ország önkéntes alapon dolgozó szakértői működnek közre, akik javaslatokat dolgoznak ki az ETO táblázatainak felülvizsgálására és bővítésére, továbbá szerkesztik a táblázatok kiadását különféle nyelveken.

A FID munkájának javarésze nemzetközi bizottságok keretében folyik. A magyar nemzeti tag jelenleg a következő bizottságok munkájában vesz részt szakembereivel:

- ◆ információs és dokumentációs terminológia (Terminology of Information and Documentation, FID/DT),
- ◆ az információ elméleti alapjai (Research on the Theoretical Basis of Information, FID/RI),
- ◆ ipari információ (Information for Industry, FID/II),
- ◆ társadalomtudományi dokumentáció és információ (Social Sciences Documentation, FID/SD).

Az utóbbi bizottságnak magyar az elnöke és titkára dr. Földi Tamás és Hegedűs Péter személyében. A bizottságok a FID közgyűlése által meghatározott, prioritást élvező témacsoportokban terveznek és kiviteleznek projekteket, amelyek eredménye lehet kiadvány, nemzetközi konferencia, szeminárium vagy egyéb.

Tevékenységének nemzetközi kiszélesítésére a szövetség két jól működő regionális bizottságot szervezett. A Latin-amerikai Regionális Bizottság 12 országot, az Ázsiai és Óceániai Regionális Bizottság pedig 22 országot képviselő nemzeti tagból áll; az utóbbiak sorában olyan különböző jellegű országokat találhatunk, mint pl. Ausztrália, Indonézia, Irak, Izrael, Kína, Sri Lanka, Szaúd-Arábia és a Szovjetunió. A regionális bizottságok kongresszusokat tartanak, önállóan választják meg tisztségviselőiket (elnök, titkár stb.), közlőnyt és más kiadványokat bocsátanak ki, szakmai bizottságokat alakítanak, projekteket terveznek és hajtanak végre a FID programjának keretében. A FID jelenleg egy to-

* A FID alapításának 90. évfordulója alkalmából 1985. szeptember 19-én az Országos Széchényi Könyvtárban a FID Magyar Bizottsága által rendezett ünnepi ülésen elhangzott előadás.

vábbi regionális bizottság felállítását szorgalmazza Afrika részére, amelyik megfelelően fogná össze és szervezné a FID munkáját a sokszínű kontinensen.

A dokumentáció és információ nemzetközi szakmai szervezeteként a FID rendszeres információs és munkakapcsolatokat tart fenn számos *kormányközi és nem-kormányközi nemzetközi szervezettel*. Közülük csupán néhányat emelünk ki:

- ◆ az ENSZ Gazdasági és Szociális Tanácsa (Economic and Social Council, ECOSOC),
- ◆ az ENSZ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezete (Food and Agricultural Organization, FAO),
- ◆ az ENSZ Nemzetközi Atomenergia Ügynöksége (International Atomic Energy, IAEA),
- ◆ az ENSZ Iparfejlesztési Szervezete (United Nations Industrial Development Organization, UNIDO),
- ◆ a Meteorológiai Világszervezet (World Meteorological Organization, WMO), továbbá
- ◆ a KGST-tagországok Nemzetközi Tudományos és Műszaki Információs Központja és Rendszere (NTMIK, NTMIR),
- ◆ a Tudományos Egyesületek Nemzetközi Tanácsa (International Council of Scientific Unions, ICSU),
- ◆ a Nemzetközi Szabványosítási Szervezet (International Organization for Standardization, ISO),
- ◆ a Nemzetközi Társadalomtudományi Információs és Dokumentációs Bizottság (International Committee for Social Sciences Information and Documentation, ICSSID),
- ◆ a Nemzetközi Repográfiai Tanács (International Council for Repography, ICR),
- ◆ a Múzeumok Nemzetközi Tanácsa (International Council of Museums, ICOM),
- ◆ a Nemzetközi Szövetségek Uniója (Union of International Associations, UIA) és mások.

Különösen szoros együttműködés fűzi össze a FID-et az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetével (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, Unesco). Az Unesco rendszeres anyagi támogatást nyújt a FID-nek, emellett pedig esetenként finanszíroz — szerződés alapján vagy anélkül — egyes projekteket, részben az Unesco Általános In-

formációs Programjának (General Information Programme, PGI), részben pedig egyéb programjainak keretében. Nemrég készült el pl. egy projekt az Unesco társadalomtudományi szektora számára. A FID rendszeresen részt vesz tanácskozási joggal az Unesco közgyűlésein, a legközelebbi alkalommal idén novemberben Szófiában, és természetesen képviselteti magát a PGI tanácsában is, ahol az érintett nem-kormányközi nemzeti szakmai szervezetek hallathatják szavukat.

A Könyvtári Egyesületek és Intézmények Nemzetközi Szövetségével (International Federation of Library Associations and Institutions, IFLA) és a Levéltárak Nemzetközi Tanácsával (International Council of Archives, ICA) a FID szoros kapcsolatot épített ki, ennek keretében szintén közös projektek tervezésére és végrehajtására kerül sor.

Ki kell még emelni a Szellemi Tulajdon Világszervezetével (World Intellectual Property Organization, WIPO) folyó együttműködést, amelynek keretében a FID Szabadalmi Információs és Dokumentációs Bizottsága (Patent Information and Documentation, FID/PD) számos szakmai tanulmány kidolgozásában és megvitatásában vesz részt.

Mindezen széles körű nemzetközi kapcsolatok mellett a tagság összetétele jelzi leginkább a FID nemzetközi kapcsolatait és jellegét. A több mint 70 országot képviselő nemzeti tagok alkotják a FID szervezetének és nemzetközi identitásának szilárd bázisát. A tagok között mind az öt kontinens képviselői jelen vannak a legváltozatosabb műszaki, gazdasági, információs szakmai színvonalú országokból. A nemzeti tagok együttműködése révén a FID kiterjedt nemzetközi közösséget alkot, amelyik alkalmas a szövetség alapvető céljainak, nevezetesen a minden tárgykörre kiterjedő dokumentáció és információ fejlesztésének és az idevágó kutatások előmozdításának megvalósítására.

Ahogy a FID fejlődik és életének tizedik évtizedébe lép, egyre inkább válik a szövetség továbblépésének alapjává és életműködésének motorjává a nemzetközi információs együttműködés.

Fordította: Lázár Péter

KEENAN, S.: A FID szerepe a nemzetközi együttműködésben

A FID főtitkára előadásában bemutatta a szövetség nemzetközi együttműködésének főbb irányait. A FID alapszabályban rögzített célja, hogy nemzetközi együttműködés útján előmozdítsa a dokumen-

KEENAN, S.: FID's role in international co-operation

The Secretary General of FID outlined in her lecture the Federation's main directions for international co-operation. FID's aim is to promote research in documentation and development of docu-

tációt és a dokumentációt érintő kutatásokat. A FID-nek hetvennél több nemzeti és nemzetközi tagja, valamint mintegy 90 országból közel 300 úgynevezett intézményi és egyéni társult tagja van. Tanácskozási státusszal rendelkezik az ENSZ több szervezetében és szorosan együttműködik más kormányközi és nem-kormányközi nemzetközi szervezetekkel.

* * *

KEENAN, Ш.: Роль МФД в международном сотрудничестве

В своем выступлении генеральный секретарь МФД продемонстрировал основные виды деятельности Федерации, базирующиеся на международном сотрудничестве. Основная цель, закрепленная уставом МФД, направлена на продвижение исследований в области информации и документации путем международного сотрудничества. В МФД числится более 70 национальных и международных членов, а также более чем из 90 стран около 300 так называемых ассоциативных членов. Кроме этого МФД имеет совещательный голос в различных органах ООН и сотрудничает с другими межправительственными и не межправительственными международными организациями.

* * *

mentation, as expressed in its Statutes. FID has more than 70 national and international members as well as nearly 300 institutional and individual affiliates from about 90 countries. It has consultative status in several UN organizations and is cooperating with other intergovernmental and non-governmental international organizations.

* * *

KEENAN, S.: Die Rolle der FID in der internationalen Zusammenarbeit

Die Generalsekretärin der FID berichtete in ihrem Vortrag über die Hauptrichtungen der internationalen Zusammenarbeit der Federation. Das in den Statuten festgelegte Ziel ist die Forschungen auf dem Gebiete der Dokumentation und die Dokumentation selbstmittels internationaler Zusammenarbeit fördern. Der FID gehören aus etwa 90 Ländern mehr als 70 nationale und internationale Mitglieder, sowie fast 300 sogenannte affiliierte institutionelle und individuelle Mitglieder an. Sie verfügt über Beratungssatus in mehreren UN-Organisationen und arbeitet auch mit anderen zwischenstaatlichen und nicht-zwischenstaatlichen internationalen Organisationen eng zusammen.

* * *